

PRO-BIO
Svaz
ekologických
zemědělců

BiO
Academy®

FINALIZACE BIOPRODUKCE BALENÍ BIOPOTRAVIN

Akci finančně podporuje Ministerstvo zemědělství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SBORNÍK
2016

Obsah:

1. Označování biovýrobků, *Ing. Tomáš Dimmer*
2. Výživová a zdravotní tvrzení, SZPI
3. Trendy v balení potravin
4. Obaly prodávají – současné trendy a možnosti, nejčastější chyby, *Ondřej Mistr*
5. Kontrola ekologického zemědělství, *Ing. Jan Dehner*
6. Hygiena v potravinářském provozu – přehled legislativy
7. Elektronická evidence tržeb
8. Další informační zdroje
9. Kontakty

Označování biovýrobků

Co vše musí obsahovat etikety, jak s alergeny i zemí původu, kontrola SZPI

Ing. Tomáš Dimmer

Požadavky na označování stanovené vnitrostátními předpisy

- Kompetence dozorových orgánů

§ 16 odst. 4 zákona č. 110/1997 Sb.

- výroba, skladování, přeprava, dovoz, vývoz potravin živ. původu
- Balení, krájení, jiný způsob dělení potravin živ. původu v zařízeních schválených pro tyto činnosti
- Uvádění na trh potravin živ. původu na tržnicích a tržištích
- Uvádění na trh potravin živ. původu v úsecích a prodejnách jiných než samoobslužných, kde dochází k úpravě masa, mléka...
- Kompetence dozorových orgánů
- Nově od 16. srpna 2016: kontrola potravin z ekologické produkce

Kontroluje se:

- splnění povinnosti registrace u MZe po předchozím uzavření smlouvy s kontrolní organizací (KEZ, ABCERT AG, BLOKONT CZ, Bureau Veritas Czech Republic) – nutné předložit platné osvědčení
- označování (výrazy bio, eko, organic...) – alespoň 95% hm. složek zemědělského původu musí mít ekologický původ (ne voda a sůl)
- Sledovatelnost, včetně surovin (certifikáty)
- Základní hygienické požadavky
  - Označování potravin – právo EU
  - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1169/2011
    - hlavní právní předpis
  - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1308/2013
    - obsahuje definice, např. mléko, sýr...
  - Označování potravin – vnitrostátní
  - Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

- Vyhláška č. 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků (novelizace v procesu)
- Vyhláška č. 77/2003 Sb. (komoditní vyhláška mj. pro mléko a mléčné výrobky)
- Nařízení EP a R (ES) č. 1169/2011
- stěžejní základní právní předpis stanovující požadavky na označování balených potravin, v návaznosti na vnitrostátní předpis i nebalených potravin
- Definice, povinné údaje a informace, způsob označení, výjimky z povinného označování, požadavky na označení alergenů, země původu, nutriční označování
- Čl. 2: Definice
- Definice, které jsou použity pro účely tohoto nařízení
  - Informace o potravinách
  - Složka
  - Označení
  - Zorné pole
  - Čitelnost
  - Zákonný název
  - Komunikační prostředky na dálku
  - Apod.
- Čl. 6 – 8: Obecné požadavky

Informace o potravinách nesmí být zavádějící:

- pokud jde o jejich povahu, totožnost, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, zemi původu nebo místo provenience, způsob výroby nebo získání (článek 7 odst. 1 písm. a))
- Vyvoláváním dojmu, že dotčená potravina má zvláštní charakteristiky, pokud všechny podobné potraviny mají ve skutečnosti stejné charakteristiky (článek 7 odst. 1 písm. c))

Příklad: alternativu mléčného výrobku, kde část mléčného tuku byla nahrazena tukem rostlinným, nelze označit jako sýr

- Čl. 6 – 8: Obecné požadavky

Informace o potravině nesmějí připisovat potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani se na tyto vlastnosti odkazovat (článek 7 odst. 3)

Příklad: nelze poskytnout informaci typu „zákys srovná vaše zažívání“ apod.

Platí i pro související reklamu a obchodní úpravu potravin

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 9 odst. 1 – seznam povinných údajů

a) název potravin (zákonný název, popř. název vžitý či popisný + způsob úpravy, např.: uzené, v prášku, rozmrazeno, ošetřeno ionizujícím zářením – čl. 17)

b) seznam složek: „Složení:“ sestupně podle hmotnosti v okamžiku jejich použití při výrobě potravin (čl. 18); v případě, že složka sestává z několika dílčích složek, uvede se jejich výčet např. v závorce

c) Složky vyvolávající alergie nebo nesnášenlivost (*Příloha II*) – nutné zvýraznit v textu složení potravin (čl. 21)

d) množství určitých složek nebo skupiny složek (je-li složka zvýrazněna v názvu potravin, i graficky, uvede se její procentické zastoupení – čl. 22)

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 9 odst. 1 – seznam povinných údajů

e) čisté množství potravin

f) DP, DMT (*článek 24, potažmo Příloha X*)

g) podmínky uchování (mléčné výrobky netrvanlivé +4°C až +8°C, trvanlivé do +24°C) – čl. 25

h) jméno nebo obchodní název a adresa PPP, pod jehož jménem je potravin uváděna na trh (výrobce, dovozce, prodávající...)

i) země původu nebo místo provenience (kde by to mohlo vést v omyl – čl. 26)

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 9 odst. 1 – seznam povinných údajů

j) Návod k použití, kde by bez tohoto návodu bylo obtížné potravinu odpovídajícím způsobem použít

l) Výživové údaje (upravuje článek 30 – 35)

Další povinné údaje stanoví článek 10, potažmo příloha č. III

- např.: použití balicích plynů, obsah sladidel, lékořice, kofeinu, fytoosterolů...

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 13 – způsob uvádění povinných údajů

1. Nesmějí být skryté, zastřené, přerušené jiným textem či vyobrazením, nesmí od nich být odvedena pozornost...
2. Obaly 80 cm² nebo větší – písmem, jehož výška malého písmene x činí nejméně 1,2 mm
3. Obaly menší než 80 cm² – písmem, jehož výška malého písmene x činí nejméně 0,9 mm

Článek 15 – Jazykové požadavky

- používá se přednostně vnitrostátní předpis – údaje v jazyce českém

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 16 – vypuštění určitých povinných údajů

- týká se např. obalů menších než 10 cm² – povinné jsou pouze údaje podle čl. 9 odst. 1 písm. a), c), e), f), tj. nelze vypustit:

- *název potraviny*
- *alergeny*
- *čistě množství*
- *DP či DMT*

- Vypuštění výživových údajů – u potravin uvedených v příloze V., tj.:

- *nezpracované produkty sestávající z jediné složky, nebo zpracované jen zráním sestávající z jediné složky;*

- *obal s největší plochou do 25 cm²;*

- *malá firma, zaměstnávající do 10 zaměstnanců bezprostředně souvisejících s výrobou nebo s obratem do 20 mil Kč (§ 6 odst. 4 zákona č. 110/1997 Sb.)*

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 19 – vypuštění seznamu složek

tj. u kterých potravin se nemusí uvádět složení:

- čerstvé ovoce, čerstvá zelenina, brambory
- syčené vody
- kvasný ocet
- **sýry, máslo, kysané mléko**

- potraviny sestávající z jediné složky, pokud je název totožný s názvem složky (nebo název potraviny umožňuje určit povahu složky bez rizika záměny)

- Čl. 9 – 35: Povinné informace o potravinách

Článek 21 – vypuštění uvedení (zvýraznění) alergenů

Nevyžaduje se v případech, kdy se název potraviny jasně odkazuje na danou látku nebo produkt

- např.: **mléko plnotučné, arašidy pražené solené...**

- Zákon č. 110/1997 Sb.

§ 8 – označování nebalených potravin

- odst. 1 – v těsné blízkosti potraviny: zákonný nebo popisný název potraviny, země původu, výrobce + úplná adresa (nevztahuje se na nezpracovaný produkt)
- odst. 2 – v místě, kde jsou nabízeny k prodeji: DP nebo DMT, alergeny
- odst. 4 – na vyžádání: složení

Podle odst. 3 lze údaj o DP či DMT uvést až na etiketě, kterou je zabalená potravina na žádost spotřebitele opatřena

- Zákon č. 110/1997 Sb.

§ 9b – označení „česká potravina“, případně „vyrobena v České republice“ – v zákoně nově!

- „Česká potravina“: slovně, grafickým znázorněním nebo jakkoliv jinak, pouze pokud jsou splněny následující podmínky:

- nezpracované potraviny, mléko: 100% všech složek pochází z ČR a prvovýroba a všechny fáze výroby proběhly na území ČR
- zpracované potraviny: součet hmotnosti všech složek z ČR tvoří alespoň 75% hm. všech složek

- „Vyrobena v České republice“ nebo podobné vyjádření se stejným významem pro spotřebitele:

- pokud výroba proběhla na území ČR

Výživová a zdravotní tvrzení

Podmínky pro uvádění výživových a zdravotních tvrzení na potravinách upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin.

Toto nařízení se vztahuje na výživová a zdravotní tvrzení, která jsou uváděna v obchodních sděleních:

- při označování
- obchodní úpravě potravin
- v reklamách

Tvrzením se rozumí jakékoliv sdělení nebo znázornění, které není podle právních předpisů Společenství nebo vnitrostátních právních předpisů povinné, včetně obrázkového, grafického nebo symbolického znázornění v jakékoliv podobě, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že potravina má určité vlastnosti.

Živinou se rozumí bílkovina, sacharid, tuk, vláknina, sodík, vitamíny a minerální látky uvedené v příloze směrnice 90/496/EHS a látky, které patří do jedné z těchto kategorií nebo tvoří její součást.

Jinou látkou se rozumí látka jiná než živina, která má výživový nebo fyziologický účinek.

Výživovým tvrzením se rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že potravina má určité prospěšné výživové vlastnosti v důsledku

energetické (kalorické) hodnoty, kterou poskytuje, poskytuje ve snížené nebo zvýšené míře nebo neobsahuje

živin či jiných látek, které buď obsahuje, obsahuje ve snížené či zvýšené míře, nebo neobsahuje

Zdravotním tvrzením se rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že existuje souvislost mezi kategorií potravin, potravinou nebo některou z jejích složek a zdravím.

OBECNÉ ZÁSADY PRO VŠECHNA TVRZENÍ

Výživová a zdravotní tvrzení je možné při označování a obchodní úpravě potravin a v reklamě používat pouze při splnění následujících zásad:

Výživová a zdravotní tvrzení **nesmějí**:

- být nepravdivá, dvojsmyslná nebo klamavá,
- vyvolávat pochybnosti o bezpečnosti nebo výživové přiměřenosti jiných potravin,
- nabádat k nadměrné konzumaci určité potraviny nebo nadměrnou konzumaci omlouvat,
- uvádět nebo naznačovat, ani z nich nesmí vyplývat, že vyvážená a různorodá strava nemůže obecně zajistit přiměřené množství živin,
- odkazovat na změny tělesných funkcí, které by mohly u spotřebitelů vzbuzovat strach nebo které by mohly zneužívat jejich strachu, pomocí textu nebo prostřednictvím obrazového, grafického či symbolického znázornění.

Po stanovení **výživových profilů** (tyto dosud nebyly Komisí stanoveny) bude možné používat zdravotní a výživová tvrzení pouze v souladu s podmínkami stanovenými pro konkrétní výživové profily.

Nápoje s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových

Na nápojích s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových **nesmějí** být uváděna **zdravotní tvrzení**.

Ohledně **výživových tvrzení** jsou **přípustná pouze** ta výživová tvrzení, která se týkají nízkého obsahu alkoholu nebo sníženého obsahu alkoholu či energetické hodnoty na nápojích s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových.

OBECNÉ PODMÍNKY

Používání výživových a zdravotních tvrzení je možné pouze při splnění následujících podmínek:

- existuje **příznivý výživový nebo fyziologický účinek** živiny nebo jiné látky, k níž se tvrzení vztahuje – tzn. že bylo na základě všeobecně uznávaných vědeckých poznatků prokázáno, že přítomnost, nepřítomnost nebo snížený obsah živiny nebo jiné látky v potravine nebo kategorii potravin má příznivý výživový nebo fyziologický účinek,
- živina nebo jiná látka, k níž se tvrzení vztahuje,
  - je v konečném produktu obsažena ve **významném množství** (je-li stanoveno), nebo v množství, které vyvolává uváděný výživový nebo fyziologický účinek nebo

- je nebo není přítomna ve sníženém množství, které vyvolává uváděný výživový nebo fyziologický účinek,
- živina nebo jiná látka se vyskytuje v potravíně **ve formě, kterou lidský organismus může využít**,
- **množství produktu**, o němž lze důvodně předpokládat, že bude konzumováno, poskytuje významné množství (je-li stanoveno), nebo množství, které vyvolává uváděný výživový nebo fyziologický účinek,
- jsou splněny **zvláštní podmínky** stanovené pro jednotlivé druhy tvrzení.

Poskytování údajů o výživové hodnotě

Výživové či zdravotní tvrzení musí být doprovázeno označením výživových údajů podle čl. 30 odst. 1 nařízení (EU) č. 1169/2011 (*s výjimkou doplňků stravy, přírodních minerálních vod a u PZV nutno ověřit v příslušné legislativě*); týká-li se výživové či zdravotní tvrzení živiny uvedené v čl. 30 odst. 2 nařízení (EU) č. 1169/2011, musí být jeho obsah uveden v souladu s čl. 31 až 34 nařízení; ve stejném zorném poli jako výživové označení musí být uvedeno množství látky nebo látek, k nimž se vztahuje výživové či zdravotní tvrzení, jež se neobjevuje ve výživovém označení, vyjádřené v souladu s čl. 31, 32 a 33 nařízení (EU) č. 1169/2011; měrné jednotky použité k vyjádření množství látky musí být vhodné pro jednotlivé dotčené látky

ZVLÁŠTNÍ PODMÍNKY PRO VÝŽIVOVÁ TVRZENÍ

Výživová tvrzení jsou přípustná pouze tehdy, pokud jsou uvedena v příloze nařízení (ES) č. 1924/2006 a jsou v souladu se stanovenými podmínkami.

Výživová tvrzení a podmínky, které se na ně vztahují:

S NÍZKOU ENERGETICKOU HODNOTOU

Tvrzení, že se jedná o nízkoenergetickou potravinu, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 40 kcal (170 kJ)/100 g v případě potravin pevné konzistence nebo více než 20 kcal (80 kJ)/100 ml v případě tekutin. V případě stolních sladidel se použije limit 4 kcal (17 kJ) na porci, se sladivými vlastnostmi odpovídajícími 6 g sacharózy (přibližně 1 kávová lžička sacharózy).

SE SNÍŽENOU ENERGETICKOU HODNOTOU

Tvrzení, že se jedná o potravinu se sníženou energetickou hodnotou, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li energetická hodnota snížena alespoň o 30 %, a současně je

nutné uvést vlastnost nebo vlastnosti, díky nimž má potravina sníženou celkovou energetickou hodnotu.

BEZ ENERGETICKÉ HODNOTY

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez energetické hodnoty, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 4 kcal (17 kJ)/100 ml. V případě stolních sladidel se použije limit 0,4 kcal (1,7 kJ) na porci, se sladivými vlastnostmi odpovídajícími 6 g sacharózy (přibližně 1 kávová lžička sacharózy).

S NÍZKÝM OBSAHEM TUKU

Tvrzení, že se jedná o nízkotučnou potravinu, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 3 g tuku na 100 g v případě potravin pevné konzistence nebo 1,5 g tuku na 100 ml v případě tekutin (1,8 g tuku na 100 ml v případě polotučného mléka).

BEZ TUKU

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez tuku, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,5 g tuku na 100 g nebo 100 ml. Tvrzení vyjádřená jako "X % bez tuku" jsou však zakázána.

S NÍZKÝM OBSAHEM NASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s nízkým obsahem nasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud celkový obsah nasycených mastných kyselin a transmastných kyselin v produktu nepřesahuje 1,5 g na 100 g v případě potravin pevné konzistence nebo 0,75 g na 100 ml v případě tekutin, přičemž v žádném z těchto případů nesmí celkový obsah nasycených mastných kyselin a transmastných kyselin představovat více než 10 % energetické hodnoty.

BEZ NASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez nasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud celkový obsah nasycených tuků a transmastných kyselin nepřesahuje 0,1 g nasycených tuků na 100 g nebo 100 ml.

S NÍZKÝM OBSAHEM CUKRŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s nízkým obsahem cukrů, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 5 g cukrů na 100 g v případě potravin pevné konzistence nebo 2,5 g cukrů na 100 ml v případě tekutin.

BEZ CUKRŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez cukrů, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,5 g cukrů na 100 g nebo 100 ml.

BEZ PŘÍDAVKU CUKRŮ

Tvrzení, že do potraviny nebyly přidány cukry, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud nebyly do produktu přidány žádné monosacharidy ani disacharidy ani žádná jiná potravinová složka používaná pro své sladivé vlastnosti. Pokud se cukry v potravine vyskytují přirozeně, mělo by být na etiketě rovněž uvedeno: "**OBSAHUJE PŘIROZENĚ SE VYSKYTUJÍCÍ CUKRY**".

S NÍZKÝM OBSAHEM SODÍKU/SOLI

Tvrzení, že se jedná o potravinu s nízkým obsahem sodíku/soli, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,12 g sodíku nebo rovnocenné množství soli na 100 g nebo 100 ml. V případě vod jiných než přírodních minerálních vod spadajících do působnosti směrnice 80/777/EHS by tato hodnota neměla být vyšší než 2 mg sodíku na 100 ml.

S VELMI NÍZKÝM OBSAHEM SODÍKU/SOLI

Tvrzení, že se jedná o potravinu s velmi nízkým obsahem sodíku/soli, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,04 g sodíku nebo rovnocenné množství soli na 100 g nebo 100 ml. Toto tvrzení nelze použít v případě přírodních minerálních vod a jiných vod.

BEZ SODÍKU NEBO BEZ SOLI

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez sodíku nebo bez soli, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,005 g sodíku nebo rovnocenné množství soli na 100 g.

ZDROJ VLÁKNINY

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem vlákniny, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 3 g vlákniny na 100 g nebo alespoň 1,5 g na 100 kcal.

S VYSOKÝM OBSAHEM VLÁKNINY

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem vlákniny, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 6 g vlákniny na 100 g nebo alespoň 3 g na 100 kcal.

ZDROJ BÍLKOVIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem bílkovin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud bílkoviny představují alespoň 12 % energetické hodnoty potraviny.

S VYSOKÝM OBSAHEM BÍLKOVIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem bílkovin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud bílkoviny představují alespoň 20 % energetické hodnoty potraviny.

ZDROJ (NÁZEV VITAMINU/VITAMINŮ) NEBO (NÁZEV MINERÁLNÍ LÁTKY/MINERÁLNÍCH LÁTEK)

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem vitaminů nebo minerálních látek, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň významné množství vitaminů nebo minerálních látek, jak je uvedeno v příloze směrnice Rady 90/496/EHS nebo množství uvedené v odchylkách stanovených v článku 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1925/2006 ze dne 20. prosince 2006 o přidávání vitaminů, minerálních látek a některých dalších látek do potravin.

S VYSOKÝM OBSAHEM (NÁZEV VITAMINU/VITAMINŮ) NEBO (NÁZEV MINERÁLNÍ LÁTKY/MINERÁLNÍCH LÁTEK)

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem vitaminů nebo minerálních látek, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň dvojnásobek hodnoty "zdroje (NÁZEV VITAMINU/VITAMINŮ) nebo (NÁZEV MINERÁLNÍ LÁTKY/MINERÁLNÍCH LÁTEK)".

OBSAHUJE (NÁZEV ŽIVINY NEBO JINÉ LÁTKY)

Tvrzení, že potravinu obsahuje určitou živinu nebo jinou látku, pro které nejsou v tomto nařízení stanoveny zvláštní podmínky, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, splňuje-li produkt všechna příslušná ustanovení tohoto nařízení, a zejména článek 5. Pro vitaminy a minerální látky se použijí podmínky vztahující se na tvrzení "zdroj...".

SE ZVÝŠENÝM OBSAHEM (NÁZEV ŽIVINY)

Tvrzení, že obsah jedné nebo více živin jiných než vitaminů a minerálních látek byl zvýšen, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, splňuje-li produkt podmínky platné pro tvrzení "zdroj ..."fa zvýšení obsahu představuje ve srovnání s podobným produktem alespoň 30 %.

SE SNÍŽENÝM OBSAHEM (NÁZEV ŽIVINY)

Tvrzení, že byl obsah jedné nebo více živin snížen, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud snížení obsahu představuje alespoň 30 % ve srovnání s podobným produktem, s výjimkou mikroživin, pro něž je přijatelný 10 % rozdíl referenčních hodnot stanovených ve směrnici Rady 90/496/EHS, a sodíku nebo rovnocenné hodnoty soli, pro něž je přijatelný 25 % rozdíl.

LIGHT/LITE (LEHKÝ)

Tvrzení, že se jedná o produkt "light" nebo "lite", a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, musí splňovat stejné podmínky, jako jsou podmínky stanovené pro výraz "se sníženým obsahem"; toto tvrzení musí být také doplněno informací o vlastnosti nebo vlastnostech, díky nimž se jedná o produkt "light" nebo "lite".

PŘIROZENĚ/PŘIROZENÝ

Pokud potravinu přirozeně splňuje podmínky stanovené v této příloze pro použití výživového tvrzení, lze před daným tvrzením použít slovo "přirozeně/přirozený".

ZDROJ OMEGA-3 MASTNÝCH KYSELIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem omega-3 mastných kyselin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 0,3 g kyseliny alfa-linolenové na 100 g a na 100 kcal nebo alespoň 40 mg celkového obsahu kyseliny eikosapentaenové a kyseliny dokosahexaenové na 100 g a na 100 kcal.

S VYSOKÝM OBSAHEM OMEGA-3 MASTNÝCH KYSELIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem omega-3 mastných kyselin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 0,6 g kyseliny alfa-linolenové na 100 g a na 100 kcal nebo alespoň 80 mg celkového obsahu kyseliny eikosapentaenové a kyseliny dokosahexaenové na 100 g a na 100 kcal.

S VYSOKÝM OBSAHEM MONONENASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem mononenasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li alespoň 45 % mastných kyselin přítomných v produktu odvozených od mononenasycených tuků a představují-li mononenasycené tuky více než 20 % energetické hodnoty produktu.

S VYSOKÝM OBSAHEM POLYNENASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem polynenasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li alespoň 45 % mastných kyselin přítomných v produktu odvozených od polynenasycených tuků a představují-li polynenasycené tuky více než 20 % energetické hodnoty produktu.

S VYSOKÝM OBSAHEM NENASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem nenasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li alespoň 70 % mastných kyselin přítomných v produktu odvozených od nenasycených tuků a představují-li nenasycené tuky více než 20 % energetické hodnoty produktu.

Srovnávací tvrzení

Srovnávat se smějí pouze potraviny stejné kategorie, k přihlídnutím k sortimentu potravin dané kategorie. V daném případě se uvede rozdíl v množství živiny nebo energetické hodnotě a srovnání se vztahuje na stejné množství potraviny. Srovnávací výživová tvrzení porovnávají složení dotyčné potraviny se sortimentem potravin stejné kategorie, jejichž složení neumožňuje uvést určité tvrzení, včetně potravin jiných obchodních značek.

ZVLÁŠTNÍ PODMÍNKY PRO ZDRAVOTNÍ TVRZENÍ

Nařízení (ES) č. 1924/2006 rozlišuje dva základní typy zdravotních tvrzení.

Jedná se o:

- zdravotní **tvrzení podle čl. 13** (tzv. „tvrzení funkční“) – tj. zdravotní tvrzení jiná než tvrzení odkazující na snížení rizika onemocnění a na rozvoj a zdraví dětí (např. „udržuje normální hladinu cukru v krvi“).

O tvrzení tohoto typu se jedná, pokud popisuje nebo odkazuje na:

- význam živiny nebo jiné látky pro růst a vývoj organismu a jeho fyziologické funkce, nebo
  - psychologické a behaviorální funkce, nebo
  - snižování nebo kontrolu hmotnosti nebo snížení pocitu hladu či zvýšení pocitu sytosti anebo na snížení množství energie obsažené ve stravě
- zdravotní **tvrzení podle čl. 14** – tj.:
    - tvrzení o snížení rizika onemocnění – tím se rozumí, každé zdravotní tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že spotřeba určité kategorie potravin, potraviny nebo některé z jejích složek významně snižuje riziko vzniku určitého lidského onemocnění (např. „snižuje cholesterol“).
    - tvrzení týkající se vývoje a zdraví dětí (např. „vápník je prospěšný pro růst dětí“).

Pro obě skupiny tvrzení platí, že jsou zakázána, pokud neodpovídají obecným požadavkům a zvláštním požadavkům a pokud nejsou schválena v souladu s nařízením a obsažena v seznamu schválených tvrzení stanovených v člancích 13 a 14.

S ohledem na čl. 28 odst. 5 nařízení (ES) č. 1924/2006 mohou však být tzv. funkční tvrzení podle čl. 13 odst. 1 písm. a) používána, a to až do přijetí příslušného seznamu. Zároveň však platí, že tato tvrzení musí být v souladu s tímto nařízením a s platnými vnitrostátními právními předpisy.

Povinné informace při uvádění zdravotních tvrzení

Zdravotní tvrzení jsou zároveň přípustná pouze tehdy, pokud jsou doplněna následujícími informacemi:

- sdělení o významu různorodé a vyvážené stravy a zdravého životního stylu,

- množství potravin a způsob konzumace potřebné k dosažení uvedeného příznivého účinku,
- případně sdělení určené osobám, které by se měly vyhnout konzumaci této potravin, a
- vhodné varování, pokud nadměrná konzumace daného produktu může ohrozit zdraví.

U tvrzení o snížení rizika onemocnění musí být při označování obsažen navíc i údaj uvádějící, že se na vzniku onemocnění, na které se tvrzení vztahuje, podílí více rizikových faktorů a že úprava jednoho z těchto rizikových faktorů může nebo nemusí mít příznivý účinek.

Odkaz na obecné, nespecifické příznivé účinky

Odkaz na obecné, nespecifické příznivé účinky živiny neb o potraviny na celkové dobré zdraví a duševní a tělesnou pohodu je přípustný pouze tehdy, pokud je doplněn zvláštním zdravotním tvrzením, které je uvedeno v seznamech podle čl. 13 nebo 14. Příkladem takového nespecifického tvrzení je např. „zdravá“, „vhodné pro vaše zdraví“, „dobré pro vás“ atd.

Omezení používání některých zdravotních tvrzení

Nejsou přípustná tato tvrzení:

- tvrzení, která naznačují, že nekonzumováním dané potravin by mohlo být ohroženo zdraví,
- tvrzení, která odkazují na míru nebo množství úbytku hmotnosti,
- tvrzení, která odkazují na doporučení jednotlivých lékařů nebo dalších odborníků ve zdravotnictví a sdružení, která nejsou uvedena v čl. 11.

NOTIFIKACE VÝŽIVOVÝCH A ZDRAVOTNÍCH TVRZENÍ

Notifikační povinnost pro výživová a zdravotní tvrzení byla od 1. 1. 2015 **ZRUŠENA** novelou zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích.

SCHVALOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH TVRZENÍ

Prováděcí pravidla pro žádost o schválení zdravotních tvrzení podle čl. 15 nařízení (ES) č. 1924/2006 jsou stanovena **nařízením (ES) č. 353/2008**.

Příslušným vnitrostátním orgánem v ČR je Ministerstvo zemědělství ČR.

REJSTŘÍK SPOLEČENSTVÍ

Komise vytvořila a spravuje rejstřík Společenství pro výživová a zdravotní tvrzení při označování potravin:

http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/claims/community_register/index_en.htm

Zdroj: OKLC - Odbor kontroly, laboratoří a certifikace (ÚI SZPI)

Trendy v balení potravin

Pro čerstvé potraviny se využívá aktivní a inteligentní balení

Obaly pro potraviny patří objemově k nejvýznamnějším skupinám spotřebitelského balení. Tak, jak se proměňuje životní styl, dochází i ke změnám v oblasti balení. Ty se týkají především používaných materiálů, technologií a designu. Mnohé změny přináší do balení potravin i legislativa. K nejběžnějším materiálovým typům, které se využívají při balení potravin, patří papír, lepenka a plasty. Menší podíl zabírají kovy (především konzervy, polokonzervy, víčka a nápojové plechovky) či sklo (především nápojový průmysl). U balení potravin se stále častěji lze setkat i s kompozitními materiály (vícevrstvé materiály s mechanicky neoddělitelnými složkami).

Spotřebitel se setkává (a bude i nadále setkávat) s novými typy materiálů, při jejichž vývoji jsou často využívány nanotechnologie. Především při balení čerstvé potraviny s omezenou trvanlivostí, polotovaru či hotového pokrmu se hojně využívá spojení aktivního a inteligentního balení.

Zatímco aktivní folie je schopna způsobovat nějakou změnu v mikroklimatu obalu (např. absorbovat vlhko, kyslík, zpomalovat pochody při stárnutí ovoce, zabraňovat ztrátě aromatu atd.), inteligentní obal či etiketa, je schopen monitorovat případné nežádoucí změny změnou své barvy či jinou indikací. Velkou snahou je u aktivních folií zdokonalovat systémy balení v modifikované atmosféře. Vhodné způsoby tohoto typu u potraviny prodlužují její životnost i čerstvost. Jsou kvalitativním přínosem i z hlediska celkové hygieny balení.

Prvořadý je výběr materiálu, tisková technika a barvy

Dalším trendem je náhrada materiálu obalu za jiný, k životnímu prostředí šetrnější typ, ev. snižování spotřeby materiálu, plošné hmotnosti, počtu vrstev, optimalizace konstrukce apod.

Zpřísňující legislativní rámec je nastaven nejen na hygieničnost materiálu, ale i na snižování uhlíkové stopy po celé době životnosti materiálu.

Vedle výroby a do ní nově implantovaných technologií je další snahou zlepšení možnosti recyklovatelnosti materiálu, zvláště v oblasti snižování vlastní energetické náročnosti. Touto cestou by mělo zároveň docházet i ke snížení zátěže na životní prostředí.

Obecně se dá konstatovat, že spíše než masivní vývoj nových materiálů je snaha materiálem šetřit. Tento cíl pak vede k vývoji nových konceptů

obalů. Významná část vývoje či inovačních podnětů se u obalů týká potisku, především nových vlastností barev a laků. U spotřebitelských obalů dochází neustále ke snahám nejen zlepšit potisk (jeho kvalita je již dnes prakticky na svém vrcholu), ale řeší se i další aspekty barev – především jejich případná migrace barev do materiálu, která je v současnosti řešena u všech tiskových technik. Migraci lze obecně chápat jako dvousměrný proces, kdy jak složky obalu migrují do potraviny, tak složky potraviny mohou přecházet do obalu.

Charakter složek potraviny může zásadně ovlivňovat migraci. Migrační zkoušky se provádí v certifikovaných laboratořích s tzv. simulanty potravin, které svými vlastnostmi (pH, obsahem alkoholu, obsahem tuku) nahrazují skutečné potraviny nebo skupiny potravin. Prakticky u všech významných výrobců tiskových barev dochází k neustálému vývoji nízkomigračních a nízkozápachových barev a laků všech typů (low-migration a low-hex čili LM a LH).

Doporučení je, že primární obaly, které přicházejí přímo do styku s balenou potravinou, je vhodné potiskovat pouze tzv. nízkozápachovými či nízkomigračními (low-hex a low-migration čili LH a LM) barvami.

Nízkozápachové barvy obsahují pouze látky, které svou vůní či zápachem nemohou ovlivnit vůni ani chuť baleného zboží. Nízkomigrační barvy kromě toho neobsahují vůbec žádné látky, které by mohly proniknout (migrovat) skrze vnitřní stranu obalu k balené potravine.

Se všemi těmito a mnohými dalšími aspekty ve spojení s legislativními tlaky a zákonnými ustanoveními souvisí i současný boom ve vývoji inspekčních technologií a výsledovatelnosti.

Prakticky to znamená, že z důvodu bezpečnosti potravin musí mít každý potravinářský podnik u každého výrobku možnost rychle zjistit a doložit, z jakých surovin byl konkrétní kus vyroben, od koho byly suroviny nakoupeny, kdo je vyrobil, zda je má na skladě, znát jejich šarže, ale i komu svůj produkt prodal. To se ovšem týká i obalového materiálu bezprostředně na produkt působícího, včetně jeho šarže.

Doba biomateriálů se zatím spíše jen přibližuje

V souvislosti s vývojem nových materiálů na výrobu obalů se velmi často hovoří o bioplastech. Jedná se o plasty, do kterých se přidávají především jako komponenty plniv přírodní látky, např. škrob (Mater-bi, Novon, Biopac atd.), cukr (Biopola apod.) nebo celulóza (Biocell, Bioceta, Celofán atd.). Většina bioplastů se vyrábí z fermentovaného škrobu (nejčastěji kukuřičného), ze kterého se uvolní kyselina mléčná. Ta se dále polymeruje na kyselinu polymléčnou (polylactacid – PLA), která tvoří základ těchto plastů.

Bioplasty vidí často jako alternativu nejen odborná, ale i laická veřejnost, která se s nimi setkává nejčastěji v podobě flexibilních obalů. Tato oblast zahrnuje především folie, tašky, sáčky apod.

Další významnou aplikací jsou obaly pro výrobky krátkodobé spotřeby – nápojové kelímky pro sportovní a kulturní akce, tvarované obaly pro zeleninové saláty rychlé občerstvení, podložní misky pro balení ovoce a zeleniny aj.

O bioplastech lze hovořit nejen z hlediska různého typu výroby ale i následné recyklace. Tyto produkty nezahrnují pouze klasické plasty získané z obnovitelných zdrojů čili biodegradabilní plasty, ale i oxodegradabilní plasty, které jsou vyráběny z ropy, jsou však s příměsí dalšího aditiva (např. d_2w), které proces rozpadu plastu urychlí v součinnosti se slunečním zářením.

Bohužel zatímco laická veřejnost obecně vnímá pozitivně slovo BIO, příliš již nerozlišuje mezi biodegradabilními plasty, které lze kompostovat a oxodegradabilními polymery, které se nekompostují.

Dalším problémem, který se stane zřejmě výzvou v blízké budoucnosti, kdy se bioplasty i u nás více rozšíří, bude jejich tříděný sběr.

Blíží se odklon od globálního designu?

Ještě na přelomu 20. a 21. století čeští spotřebitelé vnímali globální design na obalech jako prémiovou záležitost. Potraviny z dovozu v té době byly považovány téměř automaticky za kvalitativně lepší než domácí. Po téměř čtvrt století se tento trend mění. Češi vnímají českou potravinu jako kvalitnější, zdravotně nezávadnou a bezpečnou. Na tento trend „české potraviny“ nevsadili jen výrobci, ale i obchodní řetězce, které ve svých prodejnách, letáčích či jiné formě komunikace upozorňují na české, někdy potažmo i regionální potraviny.

V souvislosti s tímto vnímáním se u některých typů zboží můžeme setkat i s výraznější „vlasteneckou“ identifikací, v provedení grafického designu obalu. Tento trend byl léta bez přerušení typický i v dalších zemích EU – Kdo z nás se někdy nesetkal např. s regionální potravinou z Nizozemí v obalech, kde již podle vyvedené grafiky s prvkem charakteristického mlýnu, poznáme ještě před rozbalením typický holandský produkt.

Vhodná grafika ve spojení s texty asociuje především prvky kvality, tradice, národního produktu, bioproduktu apod. a působí na spotřebitele velice pozitivně. Zajímavá je bagatelizace grafických typických atributů u potravinářů nabízejících národní potraviny. Design je totiž až na výjimky orientován na venkov, nikoli město. Často se objevuje čistota přírody – louky, lány, klasy, polní květiny. Přesvědčivost a důvěryhodnost je podepřena jednak

značkou – logem společnosti, která má za sebou historii, dalším benefitem je i časté používání různě stylizovaných pečetí na dotvrzení pravdivosti a závaznosti všech tvrzení, ev. stvrzení podpisem (např. pivovarů konkrétním sládkem apod.).

Dalším trendem je personifikace obalu, kde se dostává uplatnění především digitálnímu tisku. Jedním z prvních významnějších masovějších počínů tohoto typu byly křestními jmény personifikované láhve Coca-Cola. Od té doby se personifikace rozšířila i do dalších potravinářských oblastí.

Zdroj: Reatil info news

Obaly prodávají – současné trendy a možnosti, nejčastější chyby

---

SOUČASNÉ TRENDY

MÉNĚ JE NĚKDY VÍCE

- čistá a jednoduchá transparentní etiketa
- originální láhev
- dokonalý poměr velikosti etikety vůči lahvi
- jednotný vzhled etiket

- čistá a jednoduchá transparenční etiketa
- přelepka jako pečeť uzávěru
- dokonalý poměr velikosti etikety vůči lahvi

ORIGINALITA

- nepravidelný tvar etikety
- využití barev
- dokonalý poměr velikosti etikety vůči lahvi
- jednotný vzhled etiket

PREZENTACE

- i na prezentaci záleží
- jednotný vzhled
- z prezentace je cítit práce za výrobou produktu a že vám na produktu záleží a zároveň na zákazníkovi

- vhodně zvolené etikety jak na víčko, tak na kelímek
- dokonalý poměr velikosti etikety vůči obalu
- jednoduchost
-

ORIGINALITA

- originálně zabalené
- opět je za tím cítit práce a že Vám na produktu záleží
- hravost

POTISK PŘEBALU

- využití papírového přebalu přes primární obal
- maximální využití plochy přebalu

- originální tvar a design
- odlišení se od konkurence
- kombinace potisku přebalu a primárního obalu

ZÁVĚREM

- ODLÍŠIT SE OD KONKURENCE
- DRŽET JEDNOTNÝ VZHLED
- VYSTUPOVAT PROFESIONÁLNĚ
- A NEZAPOMENOUT:

OBAL JE TO PRVNÍ, S ČÍM ZÁKAZNÍK PŘIJDE DO STYKU PŘI VÝBĚRU VAŠEHO PRODUKTU

PŘÍŠTĚ LÉPE

- štítek může upadnout
- po oddělení štítku nevím co mám za produkt, sklenice není označena
- řešení: kruhová etiketa na víčko

- mohl jsem to nalepit
- rovněji?
- na prezentaci opravdu záleží
- moc informací blízko sebe, jak se produkt jmenuje?
- řešení: etiketa po celém obvodu

- moc informací blízko u sebe
- jak se produkt jmenuje?
- fotka zelí není třeba, produkt je jasně vidět
- řešení: lepší grafické zpracování etikety

- moc informací blízko
- sebe, jak se produkt jmenuje?
Kozák je název nebo výrobce?
- levné řešení značení
- řešení: jiný tvar etikety nebo papírový přebal

- nevhodně zvolený poměr etikety a lahve
- nerovné nalepení
- řešení: tvar etikety zapadající do prohlubně lahve

- nevhodně zvolený
- tvar etikety
- nevyužitý prostor na lahvi
- řešení: větší etiketa nebo jiný tvar lahve

- etiketa by měla být
- spíše jako přelepka uzávěru
- nevyužitý prostor na lahvi
- řešení: větší etiketa

ZÁVĚREM

- VYUŽIJTE SLUŽEB PROFESIONÁLŮ, I ONI JAKO KONZUMENTI VYUŽÍVÁME SLUŽBY VAŠE
- NACHÁZÍME SE V DOBĚ, KDY JDE VZHLED RUKU V RUCE S KVALITOU

Kontrola ekologického zemědělství

Ing. Jan Dehner - Kontrola, certifikace a značení biopotravin

Platná legislativa EU

- **Nařízení Rady (ES) č. 834/2007**
o ekologické produkci a označování ekologických produktů
- **Nařízení Komise (ES) č. 889/2008**, kterým se stanoví pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologické produkce
- **Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008**, kterým se stanoví pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí
- **Platná česká legislativa**
- **Zákon č. 242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška MZe č. 16/2006 Sb.**, kterou se provádí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství
- **Oblast působnosti**

Kontroly ve všech fázích produkce, přípravy a distribuce ekologických produktů.

Používání označení odkazujících na ekologickou produkci při označování a propagaci těchto produktů.

Nařízení se vztahují na následující produkty, pokud jsou uváděny na trh

- živé nebo nezpracované zemědělské produkty
- zpracované zemědělské produkty určené k použití jako potravina
- krmiva
- vegetativní rozmnožovací materiál a osiva pro pěstitelské účely
- kvasnice používané jako potravina nebo krmivo
- akvakultury

Nařízení se nevztahuje

Na jiné druhy hospodářských zvířat, než jsou druhy vyjmenované.

Nařízení nepodléhají činnosti spojené se společným stravováním.

- Formulář žádosti MZe
- Evidence v REP na MZE ČR
- **Přechodné období**

a) rostliny a rostlinné produkty

- období přechodu trvá minimálně **dva roky před výsevem** nebo v případě pastvin či **víceletých píceň minimálně dva roky před jejich použitím jako krmiva pocházejícího z EZ** nebo v případě **víceletých plodin jiných než píceň minimálně tři roky před první sklizní ekologických produktů,**
- zkrácení přechodného období – **výjimka MZe,**
- **b) hospodářská zvířata a živočišné produkty**

Pokud se živočišné produkty mají prodávat jako ekologické, musejí se pravidla produkce podle nařízení uplatňovat nejméně po dobu:

- **dvanácti měsíců** v případě koňovitých a skotu včetně druhů buvol domácí a bizon, určených k produkci masa, přičemž v každém případě alespoň po dobu tří čtvrtin jejich života,
- **šesti měsíců** v případě malých přežvýkavců a prasat a zvířat chovaných na mléko,
- **deseti týdnů** v případě drůbeže chované na maso, která přibyla do chovu dříve než ve věku tří dnů,
- **šesti týdnů** v případě drůbeže určené k produkci vajec.
- **WELFARE = ŽIVOTNÍ POHODA**

Aktivní působení ve smyslu welfare zvířat začalo v šedesátých letech zejména ve Velké Británii.

V roce 1965 byly základní požadavky kvality života zvířat shrnuty do pěti zásad známých jako „**pět svobod**“:

- 1) Svoboda od hladu a žízně
- 2) Svoboda od nepohodlí
- 3) Svoboda od bolesti, zranění a nemoci

- 4) Svoboda od stresu a strachu
- 5) Svoboda projevit přirozené chování

- **Kontrolní systém**

- Dozor nad dodržováním předpisů EU v České republice vykonává MZe.
- **MZe pověřilo k vykonávání vlastních kontrol čtyři soukromé subjekty. Státní kontroly farem provádí ÚKZÚZ.**
- **Povaha a četnost kontrol se stanovuje na základě posouzení analýzy rizik,** podle výskytu nesrovnalostí a porušení pokud jde o soulad s požadavky stanovenými legislativními předpisy. **Alespoň jednou za rok musí být provedena kontrola všech hospodářských subjektů.**
- Dále má kontrolní organizace povinnost provádět **namátkové neohlášené inspekce** minimálně u 10% klientů a u minimálně 5% klientů odebrat vzorky bioproduktů nebo biopotravin k analýze na obsah reziduí – nepovolených látek v ekologickém zemědělství.

Při první kontrole musí hospodářský

subjekt vypracovat a následně uchovat:

a) **celkový popis jednotky, zařízení a/nebo činnosti,**

b) **praktická opatření,** která je nutno přijmout na úrovni jednotky a/nebo zařízení a/nebo činnosti, aby bylo zajištěno dodržování pravidel ekologické produkce,

c) **bezpečnostní opatření,** která by měla být přijata, aby bylo sníženo riziko kontaminace nepovolenými produkty nebo látkami, a opatření týkající se čištění ve skladovacích a technologických zařízeních.

- Při kontrole jsou prověřeny vstupy a výstupy související s výrobou biopotravin (záznamy o nákupu surovin, certifikáty dodavatelů surovin, oddělenost konvenčního a bio zpracování, čištění výrobních zařízení, označování biopotravin).
- **Po každé inspekci je vypracována kontrolní zpráva,** kterou spolupodepíše provozovatel jednotky nebo jeho pověřený zástupce.
- **Kontrolní organizace vystaví osvědčení (certifikát)** každému hospodářskému subjektu, který podléhá jejich kontrole a splňuje požadavky tohoto nařízení.
- Osvědčení obsahuje rozsah produktů nebo potravin a dobu platnosti. **Doba platnosti certifikátu je min. 12 měsíců, maximálně 15 měsíců.**

Vzor certifikátu

- Při **zjištění nesrovnalosti s legislativními předpisy** sepíše inspektor Záznam o neshodě, ve kterém je popsáno zjištěné porušení předpisů. Podnikatel má právo se k porušení vyjádřit a zároveň uvede, jaká nápravná opatření učiní, aby se stejné porušení již neopakovalo.
- Kontrolní organizace **odepře** hospodářskému subjektu **certifikovat bioprodukty nebo biopotraviny**, které **nesplňují podmínky pravidel**, a proto nemůže být u nich uveden odkaz na ekologickou produkci, pokud je chce podnikatel uvádět do oběhu. Zjištění o porušení předpisů má kontrolní organizace povinnost oznámit na **MZe**, které s podnikatelem **zahájí správní řízení**.

Porušení předpisů:

- **vazné ustájené dojnic**
- **Vzorek sušených jablek**

Zjištěné hodnoty:

acetamiprid v množství 0,008 mg/kg ($\pm$ 0.003 mg/kg);

boscalid v množství 0,043 mg/kg ($\pm$ 0.017 mg/kg);

carbendazim v množství 0,009 mg/kg ($\pm$ 0.004 mg/kg);

donine v množství 0,082 mg/kg ($\pm$ 0.033 mg/kg);

fenpyroximate v množství 0,006 mg/kg ($\pm$ 0.002 mg/kg);

indoxacarb v množství 0,007 mg/kg ($\pm$ 0.003 mg/kg);

methoxyfenozide v množství 0,014 mg/kg ($\pm$ 0.006 mg/kg);

pirimicarb (suma pirimicarb a desmethyl pirimicarb vyjádřená jako pirimicarb) v množství 0,009 mg/kg ($\pm$ 0.004 mg/kg);

propargite v množství 0,255 mg/kg ($\pm$ 0.077 mg/kg);

pyraclostrobin v množství 0,019 mg/kg ($\pm$ 0.008 mg/kg);

pyrimethanil v množství 0,005 mg/kg ($\pm$ 0.002 mg/kg);

tetrahydrophthalimide (THPI) v množství 0,047 mg/kg ($\pm$ 0.014 mg/kg);

thiacloprid v množství 0,005 mg/kg ($\pm$ 0.002 mg/kg);

trifloxystrobin v množství 0,01 mg/kg ($\pm$ 0.004 mg/kg).

- **Metodické pokyny MZe**

Postup v případě zjištění reziduí nepovolených látek v ekologické produkci:

Pokud bude zjištěna **hodnota do limitu 0,01 mg/kg, bude výsledek interpretován tak, že nedošlo k porušení pravidel ekologické produkce** (s výjimkou případu nálezů více účinných látek v jednom vzorku), neboť se jedná o množství těžko průkazné, které může být způsobeno používáním pesticidů většinovým konvenčním zemědělstvím.

Prokáže-li se úmyslné použití POR: odebere kontrolní organizace certifikát a je zaslán podnět na správní řízení MZe.

- **Upozornění**

Od 1.1.2012 **platí max. limit přípustného obsahu polychlorovaných bifenyly (PCB) 40 nanogramů na gram tuku** pro maso prasat, skotu, ovcí, drůbeže, mléko a mléčných výrobků, vajec.

Snížení bylo z původních 200 nanogramů.

V případě kontaminovaných chovů nelze uvolnit surovinu nebo potravinu do oběhu a zvířata musí být utracena.

PCB jsou v nátěrových hmotách na bázi chlorkaučuku s označením H1000, H2001, H2006, H2008 a barva na silnice H2202, barva na bazény H2203, epoxyesterová barva S2363, sanitární barva S2993, polystyrenový lak S1815, polyuretanové barvy S2802, S2803, S2850, S2851. Pokud byly použity představují riziko kontaminace zvířat a následně produktů z nich. Je nutná důsledná asanace.

- **Akreditované laboratoře využívané k analýzám**

- ÚKZÚZ** Brno - bioprodukty
- VŠCHT** Praha - biopotraviny
- SVÚ** Jihlava - GMO
- Registrace na ÚKZUZ
- Registrace na SZPI
- Registrace na SVS

Pozor od roku 2016 další státní kontroly EZ:

SZPI a SVS

- **Označování bioproduktu, biopotraviny a ostatního bioproduktu**
- Označení v souladu s předpisy EU
- **Na obale** se označí také grafickým znakem dle vyhlášky.
  - **bioprodukt** = surovina R nebo Ž původu nebo hospodářské zvíře

- **biopotravina** = potravina vyrobená dle předpisů upravujících EZ

- **ostatní bioprodukt** = ekologické krmivo nebo ekologický rozmnožovací materiál

- **Označování bioproduktu, biopotraviny a ostatního bioproduktu**

- Výrazy odkazující na ekologický způsob produkce jsou v ČR: „**BIO**“ nebo „**EKO**“

- Produkty rostlinného původu z období přechodu lze označit jako: „ produkt z přechodného období“ pokud:

- bylo dodrženo období přechodu na ekologický způsob

hospodaření v délce trvání minimálně 12 měsíců před

sklizení

- produkt obsahuje pouze jednu složku rostlinného

původu

- **Produkce zpracovaných potravin**

- Příprava zpracovaných ekologických potravin je **časově nebo prostorově oddělena od jiných než ekologických potravin.**

- Produkt je vyroben zejména ze složek zemědělského původu,

- jiné než ekologické zemědělské složky musí být schváleny pro použití v ekologické produkci nebo přechodně schváleny členským státem;

- ekologická složka nesmí být přítomna společně se shodnou složkou jiného než ekologického původu nebo složkou z období přechodu;

- potraviny získané z plodin v období přechodu obsahují pouze jednu složku plodiny zemědělského původu.

- **Produkce zpracovaných potravin**

- Ekologické potraviny se získávají z ekologických zemědělských složek s výjimkou případů, kdy složka není v ekologické podobě na trhu dostupná

- Potraviny jsou zpracovávány za použití biologických, mechanických a fyzikálních postupů

- Nepoužívají se látky, které by mohly spotřebitele uvádět v omyl

- Omezení použití potravinářských přídatných látek nezískaných z EZ, jejichž hlavní funkce spočívá ve smyslové stimulaci

- Doplnkové, pomocné a další látky a složky používané při zpracování potravin a používané postupy se řídí osvědčenými zpracovatelskými postupy
- **Produkce zpracovaných potravin**
- Hospodářské subjekty produkující biopotraviny vytvoří a aktualizují postupy na základě kritických zpracovatelských kroků (HACCP) a správné výrobní praxe (SVP)
- Zákaz použití GMO produktů a produktů získaných z GMO
- Pro účely plnění tohoto zákazu hospodářské subjekty používající při zpracování potravin činidla, mikroorganismy (kvasnice, syřidla, vitamíny, probiotika) zakoupené od třetích stran tak dokládají, že dodané vstupy nebyly získány z GMO či za použití GMO - existuje vzor Příloha XIII
- Zákaz použití ionizujícího záření pro ošetření ekologických potravin nebo surovin
- Kontrola platnosti certifikátů vstupních BIO surovin
- **SVP = správná výrobní praxe**
- Klíčovým slovem je **JAKOST** výrobku
- Výrobek není jakostní, když:
  - Není bezpečný pro zdraví člověka za daných podmínek
  - Není bezpečný pro životní prostředí za daných podmínek
  - Neplní funkci, která mu náleží
- **4 základní faktory ovlivňující SVP:**
  - Člověk
  - Prostorové podmínky
  - Pracovní nástroje a zařízení
  - Metodiky a nástroje pro zkoušení
- **SVP = správná výrobní praxe**
- Součástí SVP:
  - identifikace a sledovatelnost surovin
  - technolog. postupy včetně hygieny práce a provozu
  - nakládání s odpady
  - výcvik zaměstnanců

- údržba strojního zařízení
- stanovení odpovědností a pravomocí
  - Součástí SVP je SHP = Správná Hygienická Praxe
- hygiena a sanitace provozu
- osobní hygiena
- pitná voda
- vyloučení křížové kontaminace
- deratizace a dezinfekce
- zdravotní stav pracovníků
- **Značení vstupní suroviny k výrobě biopotravin**
- Vstupní surovina k výrobě biopotravin (např. mouka, sušené bioprodukty k výrobě čajů, ovocné náplně do jogurtů) dodávána k dalšímu zpracování v balení (např. BB, pytle, kontejnery) musí být na obale označena nejen českým grafickým znakem (biozebra), ale také logem EU, zemí původu a kódem KO.

Upozornění – grafický znak nesmí být větší než logo EU.

- **Složení biopotravin**

Produkty musí obsahovat minimálně 95% ekologických složek zemědělského původu

- a) **jednosložkové:** např. maso, mléko,
vejce, ovoce, zelenina

- **Složení biopotravin**

- Ekologická složka nesmí být přítomna se shodnou složkou konvenční nebo z přechodného období
- Potraviny získané z plodin v období přechodu obsahují pouze jednu složku plodiny zemědělského období

- **Složení biopotravin**

Jiné než ekologické složky se mohou použít pokud jsou uvedeny v NK 889/2008 příloha VIII (možné produkty a látky používané při výrobě ekologických potravin a kvasinek)

- některé produkty zde uvedené se do procentického složení započítávají (např. extrakt s vysokým obsahem tokoferolů, lecitiny, pektin, arabská guma, guarová guma)

- některé produkty zde uvedené se do procentického složení nezapočítávají (např. kyselina citronová, askorbová, jablečná, mléčná, glycerol)

Do podílu se nezapočítává voda a jedlá sůl.

- **Složení biopotravin**

Lze použít také konvenční složky, pokud jsou uvedeny v NK 889/2008 příloha IX (složky zemědělského původu nevyprodukované ekologickým způsobem)

- vyjmenované jedlé plody, ořechy a semena
- vyjmenované jedlé koření a byliny
- různé – řasy
- chemicky neupravované tuky a oleje
- cukry a škroby
- různé - proteiny, rum, griotka
- živočišné produkty – želatina, syrovátka, střevo

- **Složení biopotravin**

- Složky pocházející z ekologické produkce jsou povinně uváděny ve složení biopotraviny
- U produktů s obsahem ekologických složek nižším než 95% smí být ekologické složky uvedeny pouze v seznamu složek – **NELZE označit jako biopotravinu**

- **Opakování postupů pro zpracování**

- Skladování ekologických produktů před zpracováním a po zpracování je fyzicky nebo časově odděleno od produktů konvenčních včetně ověření vstupních certifikátů BIO vstupů a prohlášení GMO free
- Zpracování je fyzicky nebo časově odděleno od činností prováděných na produktech konvenčního zemědělství
- Vlastnímu zpracování předchází vyčištění výrobních zařízení
- Zpracování vždy celé šarže
- Zajištění jednoznačné identifikace dávek s cílem vyloučit smíchání nebo záměnu s produkty konvenčního zemědělství včetně prověření množstevních toků surovin

- **Značení ekologické produkce**

Číselný kód kontrolní organizace, jemuž podléhá hospodářský subjekt, který provedl poslední fázi produkce nebo přípravy u KEZ:

CZ - BIO - 001

Je-li použito logo Společenství – vždy u balených potravin -, je ve stejném zorném poli označeno rovněž místo, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny z nichž se produkt skládá, a to v následující podobě:

- „zemědělská produkce EU“
- „zemědělská produkce mimo EU“
- „zemědělská produkce EU/mimo EU“

Nadále zůstávají v platnosti **národní a soukromá loga** pro označování a propagaci produktů, jež splňují požadavky stanovené nařízením Rady (ES) 834/2007.

- **Princip dohledatelnosti**
- **Značení balených biopotravin**
- **Značení balených biopotravin**
- **Prodej ze dvora**
Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, ve znění vyhlášky č. 11/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 289/2007 Sb

1) Čerstvé drůbeží maso

- maximální roční produkce živých zvířat 2000 ks krůt, hus nebo kachen, nebo 10000 ks ostatní drůbeže,

- **za malé množství, které je možno prodat konečnému spotřebiteli v hospodářství, nejblíže tržišti nebo tržnici či v místním maloobchodě je považováno 10 ks/týden, maso nesmí být dále distribuováno.**

2) Čerstvé králičí maso

- chovatel, který chová králíky v malém, může prodávat nebo dodávat neporcované čerstvé králičí maso v malých množstvích za podobných podmínek jako čerstvé drůbeží maso, tj. **nejvýše 10 ks týdně.**

3) Zvěřina

- **Uživatel honitby nebo účastník lovu** může prodávat nebo dodávat **ulovenou volně žijící zvěř v kůži nebo peří, v malých množstvích přímo konečnému spotřebiteli, nebo do maloobchodní prodejny s obdobným sortimentem v rámci příslušného**

kraje, která ji prodává přímo konečnému spotřebiteli.

- **za malé množství zvěře**, určené k prodeji (dodání) se považuje **nejvýše 30 % kusů lovcem skutečně odlovené zvěře ročně, zvěř nesmí být dále uváděna do oběhu, 1 kus velké volně žijící zvěře a 35 kusů drobné volně žijící zvěře za týden, nejvýše však 30 % uživatelem honitby odlovené zvěře za rok, přičemž těchto 30 % nesmí překročit 30 kusů velké volně žijící zvěře a 400 kusů drobné volně žijící zvěře.**

4) Včelí produkty

- **za malé množství medu, určeného k prodeji** chovatelem v domácnosti chovatele, hospodářství chovatele, v tržnici nebo na tržišti přímo spotřebiteli pro spotřebu v jeho domácnosti, anebo k **dodání medu chovatelem do maloobchodní prodejny na území příslušného kraje, se považuje množství nepřevyšující 2 tuny ročně**, med nesmí být uváděn dále do oběhu.

5) Čerstvá vejce

- čerstvá vejce, která jsou předmětem **přímého prodeje chovatelem konečnému spotřebiteli, a to v malých množstvích v jeho vlastním hospodářství, v tržnici nebo na tržišti**, nesmí být dále uváděna do oběhu, musí být prosvícená a musí k nim být připojena dobře viditelná informace pro spotřebitele o minimální trvanlivosti vajec a o jménu, popř. jménech, chovatele a adrese chovu, kde byla vejce vyprodukována.

- čerstvá vejce mohou být prodána konečnému spotřebiteli nejpozději do 21 dnů po snášce, přičemž doba minimální trvanlivosti je 28 dnů od data snášky.

- za malé množství čerstvých vajec prodávaných přímo konečnému spotřebiteli (v hospodářství nebo na trhu nebo tržnici) se považuje **nejvýše 600 vajec/týden jednomu konečnému spotřebiteli denně**, za malé množství čerstvých vajec, která mohou být předmětem jedné dodávky těchto vajec chovatelem **do maloobchodní prodejny se považuje nejvýše 60 vajec konečnému spotřebiteli.**

6) Syrové mléko

- **syrové mléko a syrová smetana** nesmí být uváděny do oběhu k přímé lidské spotřebě s výjimkou jejich prodeje v místě výroby přímo konečnému spotřebiteli, a to v malých množstvích (přímý prodej syrového mléka v místě výroby nebo prostřednictvím prodejního automatu).

- za malé množství syrového mléka a syrové smetany, určeného **k přímému prodeji jednomu konečnému spotřebiteli**, se považuje takové množství tohoto mléka, **které odpovídá obvyklé denní potřebě tohoto mléka v domácnosti daného spotřebitele.**

Problematika hygieny výživy

Pracovníci oddělení hygieny výživy vykonávají státní zdravotní dozor nad dodržováním povinností stanovených přímo použitelnými předpisy ES a zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví ve znění pozdějších předpisů

- **v provoznách stravovacích služeb**, přičemž stravovací službou je výroba, příprava nebo rozvoz pokrmů (včetně nápojů) za účelem jejich podávání:
  - v rámci provozované hostinské živnosti – restaurace, pizzerie, bistra, bufety, pivnice, kavárny, cukrárny, vinárny, bary apod.
  - v menzách a vysokoškolských zařízeních (školní stravování a stravování pro děti je v kompetenci odboru hygieny dětí a mladistvých)
  - při stravování fyzických osob ve vazbě a výkonu trestu
  - v rámci zdravotních a sociálních služeb včetně lázeňské péče
  - při stravování zaměstnanců
  - při podávání občerstvení a při podávání pokrmů jako součásti ubytovacích služeb a služeb cestovního ruchu
-
- **ve všech typech potravinářských podniků** od výroby po uvádění potravin do oběhu v případě zjišťování příčin poškození nebo ohrožení zdraví a zamezení šíření infekčních onemocnění nebo jiného poškození zdraví z potravin podle předpisů ES, zákona č.110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích v platném znění a zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví ve znění pozdějších předpisů

Zpracovávají vyjádření a závazná stanoviska dotčeného orgánu státní správy podle stavebního zákona:

- k návrhům projektových dokumentací
- ke kolaudacím
- ke změnám v užívání staveb nebo jejich částí
- vyjádření ve věci ověření pasportu stavby

Další činnosti:

- odběry vzorků potravin a stěrů z pracovního prostředí za účelem ověření jejich zdravotní nezávadnosti
- šetření podnětů občanů, orgánů státní správy a samosprávy v oblasti hygieny výživy
- provádění opatření a pokynů hlavního hygienika ČR na úseku potravin a pokrmů
- státní zdravotní dozor na základě RASFF – hlášení v systému rychlého varování o výskytu nebezpečných potravin v tržní síti

- prověřování znalostí nutných k ochraně veřejného zdraví u fyzických osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné podle § 19 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb. v platném znění
- spolupráce se správními orgány a orgány samosprávy v oblasti bezpečnosti potravin a pokrmů a s ostatními odbory a odděleními KHS
- dozor nad dodržováním povinností stanovených v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, v oblasti hygieny výživy
- evidence výsledků státního zdravotního dozoru v prostředí informačních systémů

LEGISLATIVA

Právní předpisy Evropských společenství:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **852/2004 o hygieně potravin**
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **178/2002**, kterým se stanoví **obecné zásady a požadavky potravinového práva**, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **853/2004 o úředních kontrolách** za účelem ověření dodržování právních předpisů o krmivech a potravinách a ustanovení o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **853/2004**, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **2073/2005, o mikrobiologických kritériích pro potraviny**
- Nařízení Komise (ES) č. **1441/2007**, kterým se mění nařízení (ES) č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny
- Nařízení Komise (EU) č. **365/2010**, kterým se mění nařízení (ES) č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny, pokud jde o Enterobacteriaceae v pasterizovaném mléce a v dalších pasterizovaných tekutých mléčných výrobcích a *Listeria monocytogenes* v potravinářské soli
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **37/2005** ze dne 12. ledna 2005 o sledování teplot v přepravních prostředcích, úložných a skladovacích prostorech pro hluboce zmrazené potraviny určené k lidské spotřebě
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1169/2011** o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, Oprava CZ-1169/2011

Národní právní předpisy:

- **Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví**, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných**, ve znění pozdějších předpisů
- **Nařízení vlády č. 361/2007 Sb.**, kterým se stanoví **podmínky ochrany zdraví při práci**, ve znění pozdějších předpisů

- **Vyhláška č. 252/2004 Sb.**, kterou se stanoví **hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu** a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 490/2000 Sb.**, o **rozsahu znalostí a dalších podmínkách k získání odborné způsobilosti** v některých oborech ochrany veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 379/2005 Sb.** o **opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami**, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 110/1997 Sb.**, o **potravinách a tabákových výrobcích** a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška 113/2005 Sb.** o **způsobu označování potravin a tabákových výrobků**
- **Zákon č. 634/1992 Sb.**, o **ochraně spotřebitele**, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 166/1999 Sb.**, o **veterinární péči** a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 183/2006 Sb.**, o **územním plánování a stavebním řádu** (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Elektronická evidence tržeb – základní informace

Postupný náběh evidence tržeb

1. fáze (od 1. prosince 2016) - stravovací a ubytovací služby

- NACE 55 - Ubytování (většinou krátkodobé ubytování, hotely, kempy, penziony, tábořiště, ubytovny...)
- NACE 56 - Stravování a pohostinství, **jde-li o stravovací služby** - (podnikatelé, kteří nabízejí jídla a nápoje k okamžité konzumaci na místě, tj. restaurace, hospody, kavárny, kantýny...)

Vysvětlení:

Základní vymezení stravovací služby:

1. „Provozovna pro účely stravovací služby“
  - Poskytování restauračních a stravovacích služeb je podmíněno existencí provozovny, kde jsou tyto služby poskytovány. Provozovnou je třeba chápat prostorově ohraničené místo, které má plně k dispozici konkrétní provozovatel pro účely výkonu své činnosti, buď to na základě vlastnických práv či povolení skutečného vlastníka (musí se jednat o veřejně nesdílený prostor). Není podstatné, zda se jedná o stavebně ohraničený prostor (typicky budova – nemovitost), ale je možné takto rozumět i prostor veřejného prostranství – pokud je vhodným způsobem ohraničen a tím pádem je v zásadě zamezeno využívání běžným kolemjdoucím – typicky předzahrádka. Rovněž se může jednat o jídelní vůz ve vlaku apod.
  - Současně v tomto prostoru jsou zajišťovány alespoň některé z následujících doplňkových služeb (stoly a židle, vytápění/klimatizace, toalety, šatna, mytí nádobí, úklid prostor...).
  -
2. Možnost volby způsobu prodeje (byznys model provozovatele)
  - Pokud provozovatel nabízí v rámci svého obchodního modelu možnost prodeje „s sebou“ nebo i pro přímou konzumaci v prostorách

provozovny, a to na základě rozhodnutí zákazníka, je nutné tyto situace rozlišit. Pokud dochází na základě rozhodnutí zákazníka k jinému rozsahu poskytovaných doprovodných služeb (např. jiný vhodnější obal pro odnesení s sebou apod.) nejedná se v zásadě o stravovací službu, ale o dodání zboží. Pokud charakter jídla (zvolený obchodní model) nevyžaduje pro odnesení s sebou nebo konzumaci na místě zvláštní zacházení – jedná se vždy o dodání zboží (např. zmrzlina v kornoutu, popkorn v krabici, párek v rohlíku apod.).

Nesplní-li činnosti zařazené v kategorii NACE 56 podmínku stravovacích služeb, podléhají tyto činnosti evidenci až od 1. 3. 2018, tj. od 3. fáze.

2. fáze (od 1. března 2017) - maloobchod a velkoobchod

- NACE 45.1 - Obchod s motorovými vozidly, kromě motocyklů
- NACE 45.3 - Obchod s díly a příslušenstvím pro motorová vozidla, kromě motocyklů
- o NACE 45.4 - Obchod s motocykly, jejich díly a příslušenstvím
- NACE 46 - Velkoobchod, kromě motorových vozidel
- NACE 47 - Maloobchod, kromě motorových vozidel (vč. stánkového prodeje, prodeje na tržištích...)

3. fáze (od 1. března 2018) - ostatní činnosti, které nejsou v 1., 2. nebo 4. fázi – zahrnuje všechny ostatní NACE neuvedené v jiných fázích.

například se jedná o:

- o NACE 56 - Stravování a pohostinství, **jde-li o tržby z dodání zboží** (tržby, které nejsou stravovací službou, tj. zmrzlina v kornoutu, popkorn v krabici, párek v rohlíku...)
- NACE 49.32 - Taxislužba
- NACE 49.10 - Železniční osobní doprava meziměstská
- NACE 49.41 - Silniční nákladní doprava
- NACE 10.7, 10.1, ... - Podnikatele ve výrobě (pekaři, cukráři, řezníci...)
- NACE 86, 69.1, 75.0, ... - Svobodná povolání (lékaři, právníci, veterináři...)
- a další

4. fáze (od 1. června 2018) - vybraná řemesla a výrobní činnosti

- NACE 13 - Výroba textilií
- NACE 14 - Výroba oděvů
- NACE 15 - Výroba usní a souvisejících výrobků
- NACE 16 - Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
- NACE 17 - Výroba papíru a výrobků z papíru

- NACE 20.4 - Výroba mýdel a detergentů, čistících a leštících prostředků, parfémů a toaletních přípravků
- NACE 22 - Výroba pryžových a plastových výrobků
- NACE 23 - Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
- NACE 25 - Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
- NACE 31 - Výroba nábytku
- NACE 32 - Ostatní zpracovatelský průmysl (výrobci her a hraček, sportovních potřeb, hudebních nástrojů...)
- NACE 33 - Opravy a instalace strojů a zařízení
- NACE 43 - Specializované stavební činnosti (např. elektrikáři, obkladači, malíři, pokrývači...)
- NACE 95 - Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (hodinový manžel, opravář počítačů...)
- NACE 96 - Poskytování ostatních osobních služeb (např. kadeřnice, maséři, kartářky...)

POZOR!!!!

Evidence tržeb z minoritní činnosti

Evidované tržby z činnosti malého rozsahu – tzv. **minoritní činnosti** - které by měly evidenční povinnosti podléhat dříve než tržby z hlavní činnosti, **nemusí podnikatel evidovat, pokud:**

- nejsou realizovány v samostatné provozovně, tzn. minoritní činnost je realizována ve stejné provozovně jako činnost hlavní, a zároveň
- tvoří maximálně 49 % z celkových plateb této provozovny a současně v této provozovně nepřevyšují částku 175 000 Kč.

Pro posouzení uvedených kritérií jsou vždy zohledňovány platby přijaté poplatníkem v rámci jedné provozovny, které zároveň splňují formální a materiální náležitosti evidované tržby ve smyslu ZoET, a to za předcházející kalendářní rok. Má-li podnikatel v jedné provozovně minoritních činností více, potom se pro posouzení výše uvedených kritérií tržby z minoritních činností sčítají.

V případě, že podnikateli vznikne povinnost začít evidovat tržby z hlavní činnosti, automaticky musí ve stejném okamžiku začít evidovat i tržby z minoritní činnosti

Před zahájením evidence:

Pokud podnikatel vyhodnotí, že mu vznikne povinnost evidovat tržby, musí si požádat o autentizační údaje do webové aplikace Elektronická evidence tržeb, kde si následně zaeviduje své provozovny a vygeneruje certifikát/y.

Autentizační údaje (§ 13, § 14 ZoET)

„Autentizačními údaji“ se rozumí přihlašovací údaje na portál správce daně, které jsou primárně tvořeny uživatelským jménem a heslem. Pro vyšší stupeň zabezpečení se počítá i s možností rozšíření o kód zasílaný SMS na uvedené telefonní číslo. Autentizační údaje slouží k přihlášení do webové aplikace Elektronická evidence tržeb na stránkách Daňového portálu. Po přihlášení do webové aplikace Elektronická evidence tržeb si bude podnikatel spravovat své certifikáty a údaje pro správu evidence tržeb, zejména pak údaje o provozovnách.

O autentizační údaje musí podnikatel požádat předtím, než přijme první evidovanou tržbu. O autentizační údaje mohou podnikatelé od 1. září 2016. Od stejného okamžiku je zprovozněna i webová aplikace Elektronická evidence tržeb.

Požádat může podnikatel pouze jedním z následujících dvou způsobů:

- elektronicky na **Daňovém portálu** pomocí přihlašovacích údajů do datové schránky - v takovém případě mu budou autentizační údaje zaslány do této datové schránky, a to bez zbytečného odkladu, nebo
- osobně (ústně do protokolu) na libovolném finančním úřadu, kde žadatel získá autentizační údaje okamžitě v rámci osobního jednání v zapečetěné obálce.

Finanční správa upozorňuje poplatníky a jejich zástupce, že žádost o autentizační údaje nelze podat písemně, datovou zprávou podepsanou uznávaným elektronickým podpisem ani datovou zprávou odeslanou prostřednictvím datové schránky a jedná se tedy o nepodporované způsoby podání.

Žádost o autentizační údaje podaná nepodporovaným způsobem je vadná, správce daně proto nemůže autentizační údaje přidělit. Podatel, který podal žádost nepodporovaným způsobem (např. prostřednictvím datové schránky), bude správcem daně vyzván k odstranění vady podání. Uvedenou vadu podání pak lze odstranit podáním žádosti o autentizační údaje jedním ze zákonem stanovených způsobů.

O autentizační údaje může požádat rovněž zplnomocněný zástupce podnikatele. Plná moc pro oprávněnou osobu musí být buď generální, nebo musí obsahovat zplnomocnění k podání žádosti o autentizační údaje a k jejich převzetí. Podpisy na plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Údaje o provozovnách (§ 17 ZoET)

Podnikatel je povinen před zahájením evidence tržeb oznámit v aplikaci Elektronická evidence tržeb údaje o provozovnách, ve kterých vykonává činnosti, z nichž plynou evidované tržby, nebo v nichž přijímá evidované tržby. Provozovna je místo, kde dochází k určité činnosti. Jde nejen o klasickou kamennou provozovnu, ale i o mobilní provozovny, nebo internetové stránky, jejichž prostřednictvím podnikatel nabízí své zboží či služby. Údaje o provozovnách musí podnikatel zadat v aplikaci Elektronická evidence tržeb ještě předtím, než si vygeneruje certifikát/y.

V aplikaci Elektronická evidence tržeb budou o provozovnách zadávány podnikatelem tyto údaje:

- **Název:** nepovinný údaj sloužící pro snazší identifikaci provozovny
- **Typ provozovny:** stálá, mobilní, virtuální
- **Stav činnosti provozovny:** aktivní/přerušená/zrušená
- **Převažující činnost provozovny:** výběr z výčtu činností z číselníku
- **Údaj o tom, kde se provozovna nachází (lokalizační údaj):**
  - stálá: bude uvedena adresa (ulice, č. p/č. o, obec, PSČ)
  - mobilní: jednoznačný popis provozovny, např. v případě osobních vozidel uvedené registrační značky
  - virtuální: URL adresa nebo jiný odkaz, který ji jednoznačně určí (např. e-mail, telefon)

Každé provozovně bude systémem Finanční správy přiděleno identifikační číslo (jedinečné číslo v rámci jednoho podnikatele), které bude podnikatel uvádět na účtence a v datové zprávě zasílat správci daně.

Zároveň je podnikatel povinen oznámit prostřednictvím aplikace Elektronická evidence tržeb změnu údajů o provozovnách nebo vznik či zánik provozovny a to do 15 dnů od data změny. Nově vzniklou provozovnu je podnikatel povinen zaevidovat před přijetím první tržby v této provozovně.

Pro podnikatele s velkým množstvím provozoven je součástí aplikace Elektronická evidence tržeb i možnost importu seznamu provozoven ze souboru a exportu provozoven včetně přidělených čísel provozovny. Export bude využíván zejména u velkých podnikatelských subjektů pro zpětné nahrání a zaevidování přidělených čísel k provozovnám.

Certifikát pro evidenci tržeb (§ 15 ZoET)

Certifikát slouží k jednoznačné identifikaci při zasílání údajů datovými zprávami. Prostřednictvím certifikátu systém identifikuje podnikatele, který mu datovou zprávu posílá. Správce daně umožní podnikateli po přihlášení do webové aplikace Elektronická evidence tržeb získat jeden nebo více

certifikátů k evidenci tržeb dle jeho potřeb a specifik fungování. Podnikatel může mít jeden certifikát pro všechna svá pokladní zařízení nebo využít více certifikátů a mít např. certifikát pro každou svou provozovnu nebo pro každé své pokladní zařízení.

Certifikát je nutno nainstalovat tak, aby podnikatel mohl evidovat tržby. Může se jednat o koncové pokladní zařízení (např. pokladna, počítač, tablet, chytrý telefon,...) nebo server poplatníka, ke kterému je připojeno více koncových pokladních zařízení. Není vyloučeno ani řešení pomocí zabezpečených cloudů provozovaných formou služby.

Postup instalace certifikátů se bude odvíjet od zvoleného typu využitého zařízení (pokladna, počítač, tablet, chytrý telefon,...) a příslušného operačního systému.

Ochrana autentizačních údajů a certifikátů (§ 16 ZoET)

Podnikatel musí se svými autentizačními údaji a vygenerovanými certifikáty zacházet tak, aby je nemohla zneužít jiná osoba.

V případě uložení certifikátu na zabezpečený server se podnikatel nezbavuje odpovědnosti za řádnou evidenci tržeb. Je pouze na něm, aby zvážil, zda nabízené řešení splňuje požadavky na ochranu certifikátu (příp. autentizačních údajů). Stejně jako za řádnou evidenci, i za porušení povinnosti chránit autentizační údaje a certifikát před zneužitím, nese odpovědnost nadále podnikatel, který má povinnost tržby evidovat. To, jakým způsobem mu bude následně odpovídat provozovatel serveru za případné zneužití, resp. nedostatečné zabezpečení je čistě záležitostí jejich smluvních ujednání.

POZOR

Informační povinnost poplatníka (§ 25 ZoET)

Podnikatel je povinen mít na místě, kde se běžně uskutečňují evidované tržby, umístěno informační oznámení, které je **dostatečně viditelné a čitelné**, pokud to nevyklučuje povaha věci.

Obsahem informačního oznámení je

- text ve znění „**Podle zákona o evidenci tržeb je prodávající povinen vystavit kupujícímu účtenku. Zároveň je povinen zaevidovat přijatou tržbu u správce daně online; v případě technického výpadku pak nejpozději do 48 hodin.**“, eviduje-li podnikatel v daném pokladním místě tržby v běžném režimu.
- text ve znění „**Podle zákona o evidenci tržeb je prodávající povinen**

vystavit kupujícímu účtenku. Příjemce tržby eviduje tržby ve zjednodušeném režimu, tzn. je povinen zaevidovat přijatou tržbu u správce daně nejpozději do 5 dnů.“, eviduje-li podnikatel v daném pokladním místě tržby ve zjednodušeném režimu.

Cílem je informovat zákazníka, že daný prodejce je povinen evidovat tržby a vystavit zákazníkovi účtenku a zároveň zákazníkovi poskytnout informaci v jakém režimu podnikatel tržby eviduje. Pro zákazníka je tato informace důležitá pro ověření zaevidování tržby u správce daně.

Zákon přímo neupravuje formu informačního oznámení (např. podklad, velikost nebo barvu písma). Není podstatné, zda se bude jednat o tištěný nebo elektronický text. Nezbytné je, aby z pozice zákazníka bylo toto informační oznámení dostatečně viditelné a čitelné.

Údaje uváděné na účtence (§ 20 ZoET)

Podnikatel je na účtence povinen uvádět:

- fiskální identifikační kód (FIK)
- své daňové identifikační číslo (DIČ) podnikatele
- označení provozovny, ve které je tržba uskutečněna
- označení pokladního zařízení, na kterém je tržba evidována
- pořadové číslo účtenky
- datum a čas přijetí tržby nebo vystavení účtenky, pokud je vystavena dříve
- celkovou částku tržby
- bezpečnostní kód poplatníka (BKP)
- údaj, zda je tržba evidována v běžném nebo zjednodušeném režimu

Údajem o evidované tržbě uváděným na účtence je také daňové identifikační číslo (DIČ) podnikatele, který pověřil evidováním této tržby podnikatele, který tržbu eviduje. Nemá-li podnikatel povinnost uvádět na účtence fiskální identifikační kód (FIK), je povinen na účtence uvádět svůj podpisový kód (PKP).

Kontrolní činnost a sankce za porušení povinností při evidenci tržeb.

Kontrolu vykonávají orgány Finanční a Celní správy ČR, kromě jiného mají pravomoc provádět kontrolní nákup a za porušení zákonných povinností mohou uložit sankci.

Kontrolní činnost

Kontrolu plnění povinností uložených zákonem o evidenci tržeb vykonávají orgány Finanční správy České republiky a orgány Celní správy České republiky, tj. finanční a celní úřady (§ 2 ZoET).

Kontrola dodržování povinností uložených zákonem o evidenci tržeb bude vykonávána orgány Finanční správy ČR a orgány Celní správy ČR, a to v rámci vyhledávací činnosti, která je upravena v daňovém řádu. Zákon o evidenci tržeb pak upravuje pravomoc těchto orgánů provádět kontrolní nákup, který je specifickou formou místního šetření. Při ukládání pokut za správní delikty uvedené v zákoně o evidenci tržeb se jako procesní právní předpis uplatní správní řád; v případě ukládání pokut za přestupky uvedené v zákoně o evidenci tržeb se jako procesní právní předpis uplatní zákon o přestupcích.

Kontrolní nákup (§ 24 ZoET)

Kontrolním nákupem je faktická činnost kontrolních pracovníků Finanční a Celní správy, resp. provedení nákupu zboží nebo služeb od podnikatele, přičemž kontrolní pracovník zkontroluje, zda mu byla řádně vystavena účtenka a zda byly údaje o tržbě zaslány správci daně.

Smyslem kontrolních nákupů je kontrola plnění evidenční povinnosti podnikatele, nikoliv pořízení daného zboží či služeb jako takové. Pokud je tudíž v rámci kontrolního nákupu pořízeno zboží, jehož charakter umožňuje vrácení tohoto zboží, může kontrolor od smlouvy odstoupit a nákup vrátit. V případech, kdy charakter zboží nebo služba vrácení neumožňuje (např. oběd v restauraci nebo ostříhání u kadeřnice), pak odstoupení od smlouvy ze strany kontrolních orgánů možné není.

Sankce (§ 28 a § 29 ZoET)

Ustanovení § 28 ZoET upravuje sankce pro nepodnikající fyzické osoby, které se dopustí přestupku tím, že závažným způsobem reálně ztíží dosažení účelu evidence tržeb, nebo dosažení účelu evidence tržeb zcela zmaří. Za tyto přestupky lze uložit **pokutu do 500 000 Kč.**

Ustanovení § 29 upravuje sankce pro právnické a podnikající fyzické osoby, které se dopustí správního deliktu tím, že závažným způsobem ztíží nebo zmaří evidenci tržeb nebo jako osoba, která eviduje tržby, poruší povinnost zaslat datovou zprávou údaje o evidované tržbě nebo vystavit zákazníkovi účtenku. Za tyto správní delikty se uloží **pokuta do 500 000 Kč**. Pokud tyto osoby poruší povinnost umístit informační oznámení či zacházet s autentizačními údaji nebo certifikátem pro evidenci tržeb tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, dopustí se správního deliktu, za který se uloží **pokuta do výše 50 000 Kč**.

Výše pokuty bude stanovena na základě správní úvahy kontrolního orgánu a vždy bude odpovídat závažnosti porušení povinnosti. Ke krajní variantě potrestání je možné sáhnout jen při opakovaném nebo závažném porušení zákona.

Další informační zdroje

VŠCHT - ÚSTAV KNZERVACE POTRAVIN

<http://ukp.vscht.cz/studium/mgrstudium/druhy-rocnik/baleni-potravin>

Jiří Štencl – Balení potravin

http://cit.vfu.cz/ivbp/wp-content/uploads/2011/07/13-bp_e-opora2.pdf

<http://www.eufic.org/index/cs/>

etržby - elektronická evidence tržeb www.etrzby.cz

Tiskárna HRG Litomyšl www.hrg.cz

Státní zemědělská a potravinářská inspekce www.szpi.cz

Kontakty

PRO-BIO SVAZ EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ, z.s.

Nemocniční 1852/53, 787 01 Šumperk

- Tel: 583 216 609
- e-mail: pro-bio@pro-bio.cz
- web: www.pro-bio.cz

KEZ o.p.s.

Poděbradova 909, 537 01 Chrudim

- Telefon: 469 622 249
- FAX: 469 625 027
- e-mail: kez@kez.cz
- web: www.kez.cz